

MAGYAR KURIR

Bétsből, Januárius' 27-dikén 1818.

Nagy Britannia.

A' megholt Charlotte Herczeg Aszszonynak emlékezetoszlopára gyűlik derekasan aláírás utján a' pénz. Minthogy senkinek sem szabad a' Gvinéen fellyülni: tehát úgy tselekesznek a' nagy házoknál, hogy a' házhoz tartozó minden személlynek még a' tselédeknek is egyegy güinét adnak a' kezekbe, hogy azt mind egyik a' maga neve alatt irassa fel. Lord *Milford* pedig ebben a' farsangban gyász bált adott a' megholttnak emlékezetére. A' Szálák mind fátyollal, és kupresszussokkal voltak kiverve; 3 általlátszós halottas vedreken a' Printzasszonynak nevét lehetett olvasni. Hanem azért a' fekete gyertyák világánál is nem volt szüke a' tántznak.

Leopold Printz három kotsival *Dorsetsirhebe* ment.

1817-ben kevesebbet vett-be a' Status mint 1816-ban. Ebben az esztendőben 57,260,691 font Sterlinget tett annak jövedelme amabban pedig csak 47 277,450 fontot. Oka ezen külömbségnek az lesz, hogy a' hadi adók 1816-ban még 16,656,024 fontot hoztak-be, tavaly pedig 4,365,770 fontra szállították azok alá.

Honenak a' törvénytörvény előtt való maga mentésében olly sok különösségeket találtak a' Londoni újságírók, hogy egy ideig csak ezekkel tömték darabjait. De valósággal szépekre is lehet akadni ezen történetben, mellyeket mi sem mellőzhetünk-el. Dec. 18. 19 és 20-dik

napjain folytak a' *Hone* 3 perci felett a tanátskozáások. Mikor a' *Litániának* parodiája felolvastatott, igen nagy katzágás támadott; de *Hone* kért mindeneket-hogy ne nevéssenek, mivel a' *Birák* ennél fogva hajlandókká tétethetnek arra, hogy káros ítéletet hozzanak reá. Ki van ez a' *Litania* minden Angliai újságokban, még a' *Courierben* is nyomtatva, a' ki pedig *Honenak* nem barátja. *Hone* bátran mentette magát, magamentését azon kezdte, hogy hasonló parodiákat hozott-fel, mellyek már 10 esztendőktől fogva a' *Westmünsteri Chronicleben*, és kevéssel ez előtt a' *Blackwod' Edinburgi Magazinjában* jöttek-ki. Mikor a' Főbiró *Lord Ellenborough* erre azt mondta volna, hogy a' más hibájával ő magát nem mentheti, *Hone* így felelt, hát tsak egyenesen a' tömlöztbe akar-é engem innen küldeni Uraságod! annélkül hogy kihallgatna? Főbiró. Ne hordjon hát itt az ur tanubizonyságnak ilyen irásokat fel. *Hone*. Én ezt nem értem. Főbiró. Én pedig elég világosan szólottam. *Hone*. De nem reám nézve. Főbiró. Nem tehetek róla. *Hone*. Nekem jussom van magamat menteni. Ha pedig én azokból az irásokból való kivonásokat fel nem olvashatom, úgy magamat nem oltalmazhatom. Ekkor a' fent említett mnnkák közül az utolsóból ollyan parodiákat olvasott fel, mellyeknek írójik ártatlanoknak íteltettek, és *Foxnak* arra a' végzésére utalt, hogy az Iró szándékához képest kell az irásról itélni, hasonlatosságul hozván azt az embert fel, a' ki a'

töltetlennek véltt puskával valakit agyon lö. A' Főbiró ezt nem hagyván helybe, Hone azt mondja reá: a' mit a' Lord mond, a' tsak egy embernek a' vélekedése, ha még tovább is megmarad mellette, a' Juryra kell appellálnom; a' Lord azért van itt, hogy előljön, nem hogy ítéljen. Ezután valóságos vetélkedésbe keveredtek egymással a' felett, hogy hivatalszerént tudtára kellett volna *Honenak* adni azt, hogy miért tztítják? A' Főbiró egy kevésbé megszorulván azt mondja, hogy ez az ide oda való beszéd tsak idővesztegetés. Mitsoda — úgy mond Hone — idő vesztegetés? engem ítélnek itt meg, nem a' Mylordot! talán nekem a' setét tömlötzbe kell tántorognom, míg Uraságod itt éppen olyan frissen ül a' székén mint mindenkor. — Mikor a' Harleji Miscellaneumokból ismét czitált volna, és a' fő Biró ebben akadályoztatná, sokszor panaszkodva felkiáltott, hogy maga mentésében háborgatják, és így okoskodott, hogy akkor midőn ezeket a' parodiákat irták, sok kegyes emberek éltek, kik bizonyosan megbüntették volna azoknak íróikat, ha isten káromlásnak nézték volna azokat, de ez nem történt. Akármint ellenzették, de tsak olvasott folyvást Hone; felolvasta a' *Humoristicum Magazinumbol* Régi-Angliának Te Deumját; egy Prókátornak a' Jacobinusok ellenségének Keene nek Katekhizmusát; a' Hollandiai Imádságot az 1807 - diki Oraclebol, és azt erősítette, hogy a' *Mornig-Chronicle*, *Mornig-Post*, és *Times* újságokban a' Sz. Irásnak száz meg száz parodiáját lehet találni. Ezután Canning urnak a' parlamentumra irtt parodiáját olvasta-fel, és azt jegyzet-meg reá, hogy ha ezt, holott olly sokakat megsértett, nem büntették meg ötöt sem kell megbüntetni. *Ben-Johns-nak* munkájából több parodiákat is hor-

dott-fel, és végre azt mondotta, hogy *Attorney General* maga is vétkezett ezen parantsolat ellen: „az istennek nevét hujába fel ne vedd“; mivel minden szempillantásban nyelvére vette azt. Mikor az *Athanasiusi* Vallástételből irtt parodiájáért kellett neki magát menteni, nyolczadfél óráig beszélt, ámbár már beteg és erőtelen volt. Sokszor tapsoltak neki bár meg volt is tiltva. A' Fő Biró ellen való szemrehányásokon kezdte beszédét, a' ki midőn azt mint Biró fel nem akarta venni, Hone ezt mondja: „nem esmerék én itt más birót az Eskütteken kívül. *Foxnak* Végzése szerént nem szabad a' Birónak vélekedését kinyilatkoztatni, de hatsak ugyan a' Lord ki akarja azt jelenteni, ne holmi hunyorgatások, orr-fintorgatások és indulatos beszéd által tselekedje azt, hanem hidegen, indulat nélkül. Most is tsak a' parodiáknak régen szokásban való léteknél fogva mentette magát. Olly régiek azok úgymond, mint *Homertus*; mindég a' legdcerekabat parodiázták; a' Szent Irás parodiázásáért senkivel sem bántak még úgy, mint ő vele; még legközelebb *Canning* is büntetlen parodiázta Job könyvét; az igaz, ettől féltek, de nem ő tőle beteg és erőtlen embertől, hanem hiszen a' Gondviselés megőrzi az erőtleneket. — Továbbá azt mondja, hogy a' mostani Törvény a' hasonló irások ellen ollyan, mint azok a' törvények, mellyeket ama Syracusai Tyrannus olly apró betűkkel irtott, és olly magosan szegezett-fel, hogy senki el nem olvashatta, és még is azt a' ki által hágta, keményen megbüntettette. — Ezenkívül nem kapott ollyan Prókátort a' kinek talentuma mellett annyi bátorsága lett volna, hogy mikor a' Fő Biró ezt mondta volna Igen is, ő azt merte volna mondani nem. Itt ezen felakadtak; de a' Fő Biró azt mondta reá, hogy már késő, elébb kellett volna azt megtil-

tani. Ezután *Hone*, ellenségeire ment által, és így szólt: most itt az én életem forog veszedelemben; mert nekem tömlötzbe menni illy gyenge egészséggel annyi mint meghalni, azért beszéll éppen úgy az Esküttekkel, mint tulajdon házánál, csak hogy neki nints 12 széke, hogy őket leültethesse, mindene csak Függetlenségében áll. Ezután azt az inséget rajzolta-le, mellyben feleségével 's 7 gyermekivel együtt sinlődik, miolta szerentsétlenül bankrotirozott. Lord *Chesterfield*' új Credojának, 's *Reewe*' Politikai Katekismusának felhozásával, melly utolsóban a' Constitutzió olyan élőfa'képében ábrázoltatik ki mellyet a' Ministerek addig nyesnek nyesnek, míg utóbb csak a' törzsök marad, azt mutatta meg, hogy Pittnek igazgatása alatt senkit illyen dologért meg nem büntettek. Lengyelországban megtörtént igen is, hogy kezét elvágták, testét pedig égő gyántába buktatták az Istenkáromlóknak, de vallyon mellyik inkább itt az Istenkáromló? a' szerentsétlen áldozat, vagy az emberi hóhér-é? (Erre szörnyen tapsoltak úgy hogy a' Fő Biró be akarta zárni a' törvénytévő szalát) — Ötet mondaná-é valaki Istenkáromlónak, kinek a' Biblia olvasása legkedvesebb foglalatossága, és az ó Testamentumot éppen ki akarja adni; az utolsó parodiáját, kisdédét ölében tartva, 20 minuták alatt írta. Árulását nem azért szüntette-meg, mintha általlátta volna hogy rosszul tselekedett, hanem hogy ne botránkoztasson. Utóbb még abba is bele botsátkozott *Hone*, hogy csak a' Ministerekkel ellenkező résznek parodiázói vonatnak kérdőre, a' Ministeri részen lévők pedig csak el viszik; de Lord *Ellenborough* minden bizonyítást megtiltott. Végre a' mint tudjuk, ártatlannak ítéltvén *Hone*, a' nép nagy tapsolással köszöntötte.

Frantzia Ország.

Manson Asszony e' folyó hónap 4.

dikén indított meg *Rhodezből*, *Alby* felé még pedig lóháton. Kemény vigyázat alatt kísérte egy jókora tsapat. Minden departamentnek a' szélin friss örzök adattak mellé. 3 Tisztek és 7 pandurok kísérték-be elindulásától fogva harmadfél nap mulva *Alby* városába. Dugva voltak itt minden ablakok kiváltképpen asszonyokkal azon az uton, a' merre kellett menni neki, hogy láthassák ezt a' tsudálatos személyt; ő pedig már a' külső városban fejről levette rubájának nagy gallérját, mellybe az uton a' hideg ellen takarta fejét; lovát jól, és ékesen igazgatta; számos nézőinek barátságosan köszönt. Utközben egy szegény asszonytal találkozott, a' ki talitskáját se ide se oda nem tudta a' nagy hóban tolni; mindjárt serkentette kísérőit, hogy segéljenek szegénynek. *Albyban* nihelyt a' lórol le szállott, legelső kérdése is e' volt: nintsenek-é levelek vagy könyvek számára Párisból? Mikor mondták neki, hogy a' *St. Cecilia* nevű tömlötzben lesz a' helye, mosolyogva ezt mondta: ezt a' nevet jobban szenvedhetem mint a' most el hagyott tartózkodásom helyéét, itt a' harmonia Patronájának oltalma alatt leszek. — A' könyve ezen Asszonynak e' hónap 12 dikén került ki a' sajtó alól; az a' híre, hogy a' legelső reggel mindjárt minden nyomtatványokat elkapkodtak. A' czimlevelén egy czímkép a' Rhodezi tömlötznek belsejét ábrázolja. Benne van a' Szerzőnek és fijának képe is. A' fő tárgy benne az, hogy *Fueldes* meggyilkoltatása alkalmatosságával Bancál' házában való lételet tagadja, hanem hiszen ki várhat azért ezen könyvtől világosságot, midőn annak a' levelének végén, mellyel kézírásban lévő munkáját egy valakinek ajánlotta így ír magáról a' Szerző: „a' mi a' fejemben hibáz az a' szívben lapanghat; de próbálja meg valaki onnan azt kivenni; a' mi egyszer abban van, kü

nem jön az onnan. Az Annyáról 's a' kis Eduardjáról siralmasan emlékeznek.

A' magát XVII. Lajosnak ki adott *Mathurin* Bruneau-nak a' pere Febr. 9-dikén fog Rouenben felvételni a' Fenyítő Politziai ítélőszék előtt. Azt mondják, hogy Mejean úr nem akarna Prókátora lenni.

Spanyol Ország.

A' Rabszolgákkal való kereskedésnek eltörlését tárgyazó Spanyol Királyi Végzést, melly a' Világ' Kronikájában, és különösen az emberiség' historiájában mindenkor igen nevezetes Documentum fog lenni, véteknék tartanánk szóról szóra nem közleni. Így van az:

A' Király.

A' Szeretsen Rabszolgáknak Amerikába való bevivése egy volt azon rendelkezések között, mellyeket ezen új Világ' részének felfedezése után mindjárt Öseim a' végett tettek, hogy itt lévő szélesen kiterjedő tartományokat megtarthassák és boldogíthassák. Az a' mély tudatlanság, mellyben az Indusok az életnek gyönyörűségeire nézve voltak, az ő mestersegekben tett tsekély előmenetelek, mint meg annyi meggyőzhetetlen akadályok úgy szegeztek magokat Eleim' abbeli szándékának ellene, hogy ezeket a' vadságban élő ombereket külömbféle hasznos, de ő reájok nézve unalmas munkákkal foglalatoskodtassák; mit volt hát mitterteni? a' bányáknak, és a' földeknek mivélését erős ebb 's munkásabb kezekre kellett bizni. De nem ekkor született legelső a' rabszolgaság, tsak haszonra fordított az ez uttal. Az Afrikabelieknek barbarussága adott arra alkalmatosságot, kiknek foglyaikat a' haláltól megmentvén, a' rabszolgaságnál fogva ezeknek sorsok tsakugyan türhetőbbé lett. Az Amerikába való általtétel éppen nem volt a' Szeretseneknek károkra; mivel az egyetlen egy Vallásban és az igaz Istenbe való

hítre lett oktatásokon kívül, még a' társasági pallérozódás hasznaival is élhettek, még pedig úgy, hogy sorsok mostani szolgasági állapotjokban rosszabbá nem lett, mint ha hazájokban szabad állapotban maradtak volna. Mindazonáltal ezen Systemának újsága vigyázást kívánt, és e' volt az oka, hogy a' Szeretsen rabszolgáknak Amerikába való hordások, mindég Eleimnek különös engedelm]-adása mellett esett meg, míg az 1789-diki Sep. 28., 1798-diki Apr. 12., és 1804-diki Apr. 22-dikén költ Királyi Proklamatiók által a' Sklávoknak minden honnyi 's idegen hajókon való bevivések általlyában megengedődött, 's még azok a' helyek is meg voltak határozva, a' mellyeken a' rabszolgákat eladás végett ki lehessen a' hajókból szállítani. Még az 1804 diki Apr. 22-dikén adott szabadságnak ideje el nem tölt, midön az Isteni Gondviselésnek tett egy hitetlen Bitangolótol elfoglalt thronusomra engemet ismét vissza helybeztetni. Egyszeribe azokra a' zürzavarokra fordítottam figyelmetességemet, mellyek távol létem alatt Amerikai] birtokimban támódtak, és midön arról gondolkoznám, hogy miképpen lehet a' rendet ismét visszaállítani, tsak hamar észre vettem, hogy egészen megváltoztak most azok a' környülállások, mellyek Öseimet a' rabszolgáknak Amerikába való bevitelének megengedésére határozták. A' Szeretsenek, azokban a' Tartományokban a' mellyekben naturalizálódtak, felette igen megsaporodtak; a' szabad Szeretsenek száma hasonlóképpen megnőtt ugyan ott; melly dolog tsak a' kormány' szelidségéből 's atyai gondoskodásából, úgy nem külömben a' Spanyol földes urak Keresztényeni emberiségéből következhetett. A' fehér lakosok is megsokasodtak, és a' Klíma nem olly egészségtelen többé rájuk nézve, mint a' földnek legelsőben való mivélése előtt. Az a' haszon, melly

Afrika lakosira abból hárámlott, hogy tulajdon hazájoknál pallérozottabb földre plántáltattak által Amerikába, már most hasonlóképpen nem olly elmaradhatatlan, miolta egy megvilágosodott nemzet azt a' ditséretre méltó foglalatosságot elkezdette, hogy őket tulajdon földjökön pallérozza. Egyszer'smind egész Európának a' pallérozódásban átallyában tett előmenetele, és az az emberi módon való gondolkozás, melly azokat a' tanátskozáásokat lelkesítette, mellyek a' Statusnak egy Usurpatortól egész a' fundamentomig megrázodtatott alkotmányát ismét megerősítették, — az Európai Eejedelmekben azt a' kívánságot ébresztették fel, hogy ezen rabszolgákkal való kereskedésnek örökre véget kellene vetni. A' Bétsi Congressuson egyező akarattal meghatározták ennek szükségességét, és mindjárt is hozzá fogtak annak azoknál a' Hatalmasságoknál való bacátságos eszközéséhez, kiknek plántatartományaik vannak; engem ollyan hajlandónak találtak, a' millyennekilly ditséretes szándéokra nézve szükségesképpen kellett lennem. Ezeknek meggondolása arra birta az én Királyi indulatomat, hogy mély belátásu, és Statusimnak boldogságán törekedő személyeket megtudakozzak affelől, hogy milenne belölle ha a' rabszolgákkal való kereskedés eltöröltetnék? Mind ezeknek feleleteiket megolvastam, mind pedig 1815. Jun. 14. dikén költ Királyi Végzésemmel együtt megküldöttem azokat az én Indiai Tanátsomnak, hogy ennek vélekedését is megtudhassam. Minekutánna mind ezeket öszve szedtem, meg lévén affelől győzöttelve, hogy el jött az a' szempillantás, mellyben a' rabszolgaságnak meg kell szünni, a' *Nagy Britanniai* Királyal ezen fontos tárgy felett valóságos egyességet kötöttem, és Amerikai Tartományaimnak javát, Királyi érzéseimnek, és minden Monárkháknak kívánságával

egyesítvén ezt végeztem a' mi itt következik: 1) A' mái napságtól fogva megtiltom alattvalóimnak, mind a' Spanyol félszigeten, mind Amerikában, hogy az Afrikai partokon, az Aequatortól észak felé rabszolgákat vásároljanak. Azok a' szeretsenek, kiket a' mondott partokon vettek, abban a' kikötőhelyben mindjárt szabadosoknak jelentessenek ki, mellyben az őket vivő hajó megszáll. Magát a' hajót és a' rajta lévő terhet a' Királyi kintstár számára confiscálni, a' rabszolgakereskedő Kapitányt és Kormányozót megmásolhatatlanul a' Philippini szigeteken 10 esztendőig való számkivetésre kell büntetni. 2) Ezt a' büntetést nem kell e' f. eszt. Nov. 22. dike előtt azokra szabni, a' kik az én Statusimbol az Afrikai partokra az Aequatortól észak felé eveztek. Ezeknek 6 hónapot engedek mostantól fogva ezen utjoknak elvégzésére. 3) Az 1820. diki Májusnak 30. dikától fogva hasonlóképpen megtiltott, hogy Spanyolországban, vagy Amerikában lévő alattvalóim az Aequatortól délfelé menjenek rabszolgákat vásárlani, ugyan azon büntetés alatt, melly az 1. ső tikkelyben ki van tételve. Mindazáltal 5 hónapot engedek a' kitett időhatáron fellyül itt is azokra nézve, a' kik ekkorra utjokat nem végezheték-el. 4) Azoknak, a' kik ezen én 1820. diki Május 30. dikáig adott engedelmemnek az Aequatortól délfelé hasznát akarják venni, nem szabad többet 5 rabszolgáknál hajójoknak minden 2 tonányi terhére venni, és a' ki ezen rendeléssel ellenkezőleg tselekszik, minden hajóján lévő rabszolgájit elveszti, kik legelső kikötőhelyemben szabadosoknak fognak kijeléntetni. 5) Nintsenek ezen meghatározásba felvételve azok a' rabszolgák, kik utközben születtek, vagy mint hajós legények és inasok úgy vannak a' hajókon. 6) Azok az idegen hajók is, mellyek szeretsen rabszolgákat hordanak Sta-

tusimba be, minden külömbség nélkül alája vannak vettelve ezen rendszabásoknak, és büntetéseknek. Ez az én Királyi akaratom, hogy ezen Végzés minden én Amerikában és Afrikában lévő birtokimban elterjesztessen; pontos végrehajtásnak okáért, tulajdon kezemmel aláírva küldöttem-el azt a' multt Sept. 22-dikén *Indiai Tanátsomnak*, Mellyre nézve minden Vice Királyimnak, Elölülőimnek, Actuariusimnak, Kommendánsaimnak, Fő Kormányozóimnak és Felvigyázóimnak, Indiákon, a' Philippini Szigeteken 's a' többi, ajánlom ezen Végzésnek megtartását, tellyesítését, és megtartatását 's tellyesítettését. Madridt Dec. 30 dikán 1817.

H e l v é t z i a.

A' *Lutzerni* Kormány az idők mostohaságát, és az uralkodó drágaságot tekintvén az idei egész farsangon megtiltotta a' maskarás vagy tántzos bálakat, tsupán tsak az utolsó Tsötörtököt vévén-ki.

B é t s.

Ö, Cs. K. Felsége egy a' Finantziai Ministeriumhoz botosított Fels. Végzésének következésében az eddig volt ideig óráig való Bankkormányozó Gf. *Nemes* ö. Exc.jának, továbbá az ideig óráig való BankDirectoroknak Gf. *Mitrovsky*, idősb *N. Gcymüller Henrik*, *Hippenmayer Konrad*, *Berger*, *Hornpostel*, és *Bogner* Uraknak, egész feloldoztatások idejéig a' Bank Direktzio eránt ingyen tett szolgálatokat, és a' Bank-intézetnek javára kimutatott buzgóságokat megismereni, és ezért Fels. megelegedését kinyilatkoztatni méltóztatott.

* * *

Ö Cs. Királyi Felsége, a' Selmetsi Bánya Hivatalnál Fő Kassza Igazgató Tit. *Parts József* Urat, tekintvén mind az ő tulajdon, mind elejinek sok esztendőktől fogva a' Fels. Austriai Uralkodó Ház, és

a' Status eránt kimutatott hiv 's buzgó szolgálatbeli érdemeit, méltóztatott mind két renden lévő maradékival egyetemben magyar nemességgel kegyelmesen megajándékozni.

E' következő személyeket pedig, u. m. a' Herczeg *Wied-Runkel* Gyalog Ezerednél Fő Strázsamester Tit. *Dobai Dobay György* urat, — továbbá ifjabb Losontzi Báró *Bánffi László* ö Ngát egyebek között Cs. Kir. Kamarási rangal méltóztatott Fels. Urunk megtisztelni.

* * *

E' folyó hónapnak 21 - dikén mint XVI-dik Lajos Frantzia Király' halálának emlékezet - napján, a' Frantzia Követ *Marquis Caramannak* rendelkezésre, a' Frantzia Templomban halotti Mise tartatott. A' Pápa Nuntiusa, a' Spanyol Követ, a' Diplomai Testnek és a' Cs. Kir. Titkos Udvari, és Status Kantzellariának több tagjai, sok itt lévő Frantziák és más személyek jelen voltak ezen Istentiszteleten.

A' tegnapi napon ugymint Jan. 26-dikán délelőtt 11 órakor ismét 10 Millió papiros pénzt égettek-el a' *Stubenthorn* nevű kapu előtt a' glaszin lévő égetőházban a' szokott rendtartások között.

Bétsbe az 1816 - diki Nov. 1 - ső napjától fogva az 1817 - diki Oct. végéig 82,592 darab szarvas marhát, 67,030 bornyút, 120,569 juhot, 71,554 darab disznót hoztak-be. Ezenkívül 26,948 mázsa vaj, 4,188 mázsa sajt, 2,929 mázsa hal, és 6 millió 889,607 darab tojás, — 285,010 akó austriai, 31,740 akó magyar 546 akó külföldi bor, es 542,203 akó serjött-be. Buzát és Rozsot 386,042, árpát 103,893, és Zabot 710,172 mérőt; 15,538 szekér szénát, 903,809 kéve szalmát, 214,908 öl tüzi fát 's a' t. hoztak-be. Földi alma 1-ső Augustol fogva Oct. 31 dikéig 1817. 79,413 mérő, — 1 Januariustol fogva 31-dik Octoberig 362,381 darab szárnyas állat takarított-be.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pestről Jan. 21-dikén. Pesten a' multt esztendőben a' R. Catholicusok' 3 Plebaniájiknak Matriculáji szerént:

	szület- tek,	meghal- tak,	házo- sodtak,	
1) a' Belső Városban	404	228	108	Párok
2) Terézia Városban	500	418	157	
3) József Városban	563	628	70	

Ezen utolsó szám alatt a' születettek summájában 43. törvénytelen ágyból vették eredeteket, 11. pedig kitétetett gyermek volt; a' megholtak summájában csak 273 halt-meg Ispotályon kívül.

* * *

A' Magyar Kir. Helytartó Tanács, a' Nádor-Ispányi Cancellariának eddig volt Protokollistáját *Tek. Rákosi Boros Nepomuk János* urat, a' maga kebelében Concipistának kinevezni méltóztatott. A' tisztelt úr már e' folyó hónap 14-dikén a' hitet le is tette.

* * *

N. Nyitra Vármegyei Tábla-Biró, Orvos Doctor Titt. Nagy Bossányi *Bossányi András* urat, nemes eredetének, és jeles Orvosi érdemeinek tekintetéből Kir. Tanácsosi rangra a' rendes taksáknak elengedése mellett méltóztatott Fels. Urunk kegyelmesen emelni.

* * *

Kun Szent Miklósrol Jan. 7-dikén. — Tegnap napon az itt csak most épült új kávé- és egyszersmind vendégfogadóházban azzal kezdődött-el a' farsangi multság, hogy az *Intermezzo* tízmű Theatromi Darabot némelly a' theá-

tromi multságokban gyönyörködő személyek magyar nyelven eljádzták. Nem csak helybeliek, hanem a' szomszéd vidékekről is szép számmal öszve gyülekeztek ezen mulattságra, melly olly jól ütött-ki, hogy mindnyájan meg voltak vele elégedve. A' bevett 200 forintokat tevő tiszta jövedelem több más kegyes alamiskodásokkal egyetemben egy ugyan itt építendő Ispotályra fordítódik.

* * *

Debretzenben, a' Reformatusoknak Collegiumában, e' folyó Oskolai esztendőben, mind öszve 520-ra megy azoknak a' tanulóknak a' száma, kik a' felsőbb tudományokat halgatják. Ezek közzül különösen 150-en halgatják a' Vallás Tudományát, Biblia Magyarázatját, Zsidó's Arabs nyelveket, Hazai Törvényeket, és Hazai Historiát; 140 — a' Jus naturae-t, és Publicum-ot, a' Statisticát, és Politicát; 75-en a' Philosophiára tartozó tudományokat; 80-an a' Deák és Görög Literaturát, és az Europai Statusok' Historiáját; 85-en Mathesist, és Physicát. Az idén *Tek. Dobrosy János* úr a' Hazai Törvénynek és Magyar Ország Historiájának rendes Professora a' Collegiumnak Rectora.

* * *

Kassán a' multt Dec. 27-dikén az oda való Cs. K. Fő Posta igazgató *Steinhagen István* úr életének 60-adik esztendejében; *Agramban* pedig ugyan azon hónapnak 6-dikén ezen Királyi Szabad Városnak Polgármestere *Horvatits János* úr 51 esztendőskorában meghalozott.

Tudományos Híradás.

Valahányszor külföldön hazánkról szó van, mindég csak ez az ítélet róla: *ter-*

ra incognita az. A' nemmagyarok ezen kifejezéssel nagyon szeretnek élni, úgy hogy az már egész előítéletté vált. Én a' Magyar országról írt legjobb értekezéseknek öszveszerkeztetésénél fogva szándékozom azt megmutatni, hogy az tsak azokra nézve *terra incognita*, kik azzal közelebbről restellenek megismerkedni, és a' mi jót rosszat már arról irtak, azt vagy nem akarják vagy nem tudják felkeresni. E' végre azt tettem-fel magamban, hogy azoknak a' jobb értekezéseknek, mellyek különböző időről időre kijövő Irásokban széllyel szórva vannak, egy Gyűjteményét készitek német nyelven ilyen cím alatt: *Topographisch-Statistisches Archiv (oder Magazin) des Königreichs Ungern, Slavonien, und Croatien* egy vagy két kötetekben. A' ki a' kézben forgó időről időre kijövő irásokat olvasgatja, az olyan tudhatja, hogy azokban melly derék efféle értekezések vannak p. o. *Schedius's Zeitschrift v. u. f. U.; Lübecks Miscellen, und Wochenblatt; Hesperus; Vaterländische Blätter; Sartori's malerische Taschenbücher, Hormayers Archiv; Tudományos Gyűjtemény.* Hanem nagyon széllyel szórva vannak azok, úgy hogy nem könnyü azokat felkeresni. Ezenkívül nints is minden embernek módja benne, hogy felkereshesse azokat, és minden ilyen Irásokkal birni, igen sokba kerül, és nem is minden ember' dolga. Ennél fogva úgy gondolom, hogy ezen vagy megrövidített vagy megigazitott értekezéseknek systemába való öszverendelése nem tsak a' külső országiaknak hanem kedves Hazámfiainak is kedves

fog lenni. A' Topographiára ezek lesznek a' forrásim: *Bredetzky's topographische Beyträge*, a' tudományos újságokban kihirdettetett munkák. De magamtól is kerül valami új. Munkám rászolatját annak idejében tudtára fogom adni a' közönségnek. Tsak ez az egy kéresem van Magyar Országának minden Litteratorihoz, hogy új még nyomtatásban világot nem látott értekezéseket 's leírásokat velem közleni méltóztassanak, egyes helységekről, ferdőkről, gyógyító forrásokról, mező-'s más városokról, Vármegyékről 's a' többi. Valami tsak nevezetes, mind azt írják-le. Természeti termések, mesterségi készitmények, a' lakosoknak népessége, életek módja, szokásaik, viseleteik mind jó tárgyak lesznek. Minden adjon annyit a' mennyit adhat, én mindent köszönettel veszek, és kérem hogy ezen darabokat minél előbb 4-ed rétü papirosra és német nyelven írva vagy magamhoz (*Renngasse-Nro. 162*) vagy a' Doll féle könyváros boltba a' *Bischofgasse* utzában akár frankózott levélben akár alkalmatosság szerént felküldeni ne terheltessenek. A' ki fizetést kíván felküldött darabjáért, bizonyosan fog annak betséhez képest kapni, vagy pedig a' helyett nyomtatványt a' Gyűjteményből, a' mit magamnak a' beküldés alkalmatosságával tudtomra adani ki kérem. Kérettetnek a' már kézen forgó időirásokban lévő daraboknak szerzőji is, hogy ha utóbb gondolva valami jegyzéseik volnának értekezéseikre nézve, ezeket velem közleni méltóztassanak. Béts Jan. 25-dikén 1818.

Csaplovits János.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Januarius 23-dikén 299 $\frac{3}{4}$ — 24-dikén 299 $\frac{1}{3}$ — 26-dikén 299 $\frac{1}{2}$ — forintot.